

UDENRIGSMINISTERIET

Spørgsmål fra Udenrigsudvalget til
udenrigsministeren af 4. april 2013.
URU alm.del – spørgsmål 102 stillet
af medlem af udvalget Nikolaj
Villumsen (EL)

15. april 2013

URU alm. del spørgsmål 102:

"Vil ministeren redegøre for, hvad Danmark har gjort for at sikre overholdelse af grundlæggende menneskerettigheder på Sri Lanka siden afslutningen på krigen i 2009, jf. Human Rights Watch's rapport om voldtægt og tortur af tamiler "We Will Teach You a Lesson" fra 26. februar 2013?"

Svar:

Der er talrige rapporter fra anerkendte internationale menneskerettighedsorganisationer, som dokumenterer de helt uacceptable og meget grove menneskerettighedskrænkelser som begge parter i borgerkrigen i Sri Lanka begik mod civilbefolkningen. Den nævnte rapport omhandler 75 sager af seksuel vold begået af srilankanske sikkerhedsstyrker i perioden 2006 – 2012. Sådan dokumentation er meget nyttigt for det internationale arbejde for at placere et ansvar for de menneskerettighedskrænkelser, der er sket og for arbejdet med at stoppe de krænkelser, der fortsat sker i Sri Lanka.

Jeg ser med stor alvor på menneskerettighedssituationen i Sri Lanka og Danmark arbejder aktivt gennem EU og FN for at få de skyldige for de omfattende menneskerettighedskrænkelser stillet til regnskab. Danmark har aktivt arbejdet for at sikre overholdelse af grundlæggende menneskerettigheder på Sri Lanka i alle relevante internationale sammenhænge. Fra dansk side har man ført en aktiv linje i forbindelse med Sri Lankas seneste eksamination i FN's Menneskerettighedsråd i oktober-november 2012 om overholdelsen af menneskerettigheder (Universal Periodic Review) hvor Danmark rejste spørgsmål vedr. tortur og tvangsforvindinger og anbefalinger vedrørende tortur og retsforfølgelse af sikkerhedsstyrkerne.

Sagen er selvsagt vigtig for Sri Lanka - det er helt afgørende, at menneskerettighedskrænkelserne stopper, at der kommer et retsopgør, og at alle etniske gruppers rettigheder respekteres. Dette er nødvendigt for at Sri Lanka kan opnå forsoning og en varig fredelig løsning. Sagen har også principiel karakter. For sker der ikke et retsopgør med de meget alvorlige menneskerettighedskrænkelser under konflikten i Sri Lanka, kan det risikere at skabe en meget uheldig præcedens for, hvordan stater håndterer interne væbnede konflikter og dissidenter.

FN stod i 2009 magtesløs da der ikke kunne opnås enighed i Sikkerhedsrådet om at behandle den forfærdelige situation hvor titusindvis af uskyldige civile blev dræbt i den brutale borgerkrig.

Ved samlingen af FN's Menneskerettighedsråd i maj 2009 lykkedes det Sri Lanka at få afværget et resolutionsforslag om retsopgør, da der ikke kunne opnås flertal om den resolutionstekst som bl.a. EU arbejdede for.

FN's generalsekretær tog i 2010 en prisværdig beslutning og nedsatte et ekspertpanel til at rådgive ham i sagen. Danmark har støttet op om dette arbejde og opfordret til at rapporten fra FN Ekspertpanelet blev offentliggjort. Det skete i april 2011 – rapporten indeholder meget alvorlige anklager mod både den srilankanske regering og de tamilske tigre LTTE om overtrædelser af international humanitær folkeret og menneskerettighederne. Rapporten opfordrer også FN til at se kritisk på sin egen rolle i konflikten.

Ved samlingen af FN's Menneskerettighedsråd i 2012 (HRC21), hvor Danmark havde EU-formandskabet lykkedes det ved et tæt samarbejde mellem EU og USA at få vedtaget en resolution om Sri Lanka. Ved åbningen af samlingen holdt jeg talen på vegne af EU og opfordrede Menneskerettighedsrådet til at fastholde den srilankanske regering på sit ansvar for at sikre et retsopgør. Jeg drøftede sagen med FN's Menneskerettighedskommissær Navi Pillay og har været i kontakt med bl.a. Desmond Tutu og Mary Robinson, som repræsentanter for en gruppe af ældre ledere (bragt sammen af Nelson Mandela) som har engageret sig i at sikre, at det internationale samfund ikke glemmer menneskerettighedskrænkelserne i Sri Lanka. Det lykkedes den 22. marts 2012 at opnå flertal i Menneskerettighedsrådet og vedtage en resolution, der fik sat Sri Lanka på Menneskerettighedsrådets dagsorden.

Som et resultat af resolutionen fra 2012 fremlagde menneskerettighedshøjkommissæren den 11. februar 2013 en kritisk rapport op til samlingen af Menneskerettighedsrådet i 2013 (HRC22).

Denne rapport dokumenterer udestående problemer på menneskerettighedsområdet i Sri Lanka og den anbefaler afslutningsvis nedsættelse af en uafhængig international undersøgelse med mandat til at fokusere på grove krænkelse af menneskerettighederne samt international humanitær ret ifm. den afsluttende fase af den srilankanske borgerkrig i 2009.

Den 19 marts 2013 lykkedes det ved HRC22 i et mindre polariseret forhandlingsklima at opnå tværregional opbakning til en resolution med mere substantielt indhold end sidste år, men teksten er fortsat et kompromis, der afspejler hvad det for indeværende er muligt at opnå flertal for. Jeg havde igen gerne set en endnu mere ambitiøs tekst med direkte beslutning om en uvildig FN-undersøgelse, men resolutionen tager endnu et skridt i den rigtige retning da den anerkender Højkommissærens anmodning om nedsættelse af en uafhængig international undersøgelse af krænkelse af menneskerettighederne samt international humanitær ret. I operative termer tjener resolutionen også det formål at fastholde Sri Lanka på Rådets dagsorden, da OHCHR anmodes om at afrapportere ift. efterlevelse af opfordringerne indeholdt i HRC22-resolutionen i 2014. Hvorvidt det i fremtiden vil lykkes at træffe beslutning om en uvildig FN-undersøgelse vil dels afhænge af om den srilankanske regering vil følge op på de mange anbefalinger der er fremkommet (bl.a. også ved Sri Lanka's Universal Periodic Review i november 2012), og derved søge at opnå en reel forbedring af menneskerettigheds-situationen på jorden og helt afgørende af om det vil være muligt at opnå tilstrækkelig tilslutning til en mere ambitiøs tekst. Det vil Danmark fortsat arbejde aktivt for - primært gennem EU og FN.